

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 14.01.2026

Meie 13.02.2026

nr 1-4/26/142, KLIM/26-
0059/-1K
nr 8-2/312

Maagaasiseaduse ja seadme ohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine

Austatud minister

Kliimaministeerium on saatnud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks maagaasiseaduse (MGS) ja seadme ohutuse seaduse (SeOS) muutmise seaduse eelnõu. Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.

- Eelnõu § 1 punkt 3 ja § 2 punkt 2** – nimetatud sätetega nähakse Keskkonnaametile ette kohustus avalikustada teave EL otsekohaldavas määruses sätestatud kohustuse rikkumise eest määratud karistuse kohta oma veebilehel sama määruse artikli 33 punkti 8 kohaselt. Tunnustame Kliimaministeeriumit selle eest, et seletuskirjas on välja toodud, et juhul, kui tegemist on isikuandmetega, siis need avalikustamisele ei kuulu.
- Eelnõuga** pannakse Keskkonnaametile täiendavaid ülesandeid. Üldjuhul täidab Keskkonnaamet oma ülesandeid andmekogu KOTKAS kaudu. Eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, kas ka täiendavaid ülesandeid täidab Keskkonnaamet nimetatud andmekogu kaudu ning kas seetõttu tuleks täiendada ka andmekogu regulatsiooni. Palume seletuskirja selles küsimuses täiendada.
- Eelnõu § 1 p 4** – eelnõuga laiendatakse kehtivas seaduses Konkurentsiametile ettenähtud riikliku järelevalve erimeetmete kohaldamise õigus ka Keskkonnaametile. Juhime tähelepanu, et riikliku järelevalve erimeetmete lubamine eriseadusega peab olema põhjendatud ja konkreetse ameti ülesannete täitmise vajadusest lähtuv. Iga erimeetme lubamisel tuleb seletuskirjas ka põhjendada, miks konkreetset meetet vajatakse, millistes olukordades seda kohaldatakse jne.

Palume eelnõu seletuskirjas valitud erimeetmete vajalikkust põhjendada. Kui põhjendamise tulemusel selgub, et mõnd erimeedet siiski vaja ei lähe, palume eelnõu muuta.

- Eelnõu § 1 punkt 5** – MGS § 38¹ täiendamine lõikega 3 järgmiselt:

*„(3) Keskkonnaametil on õigus teha gaasiettevõtjatele ettekirjutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1787 **sätestatud nõuete** täitmise tagamiseks.“*

Seletuskirja leheküljel 4 ei anta normi sõnastuse osas mingisugust sisulist, täpsustavat selgitust, milliste nõuetega on tegemist, millistes artiklites need on kirjas, miks on esitatud niivõrd üldine sõnastus.

Märgitakse üksnes seda, et punktiga 5 (§ 38¹ lg 3) täiendatakse seadust uue sättega täpsustamaks Keskkonnaameti järelevalvevolitusi. Paragrahvi 38¹ lõike 3 lisamisega antakse õigus teha ettekirjutusi rikkumiste kõrvaldamiseks. Ettekirjutuse tegemise õigus on vajalik, et Keskkonnaamet saaks esmalt anda võimaluse rikkumine kõrvaldada karistusmeetmeid koheselt rakendamata.

Samasisuline märkus on ka eelnõu § 2 (SeOS § 14¹ lg 3) kohta. Lõikes sätestatakse:

„(3) Keskkonnaametil on õigus teha maagaasiseaduse §-s 4 nimetatud gaasiettevõtjatele ettekirjutus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1787 sätestatud nõuete täitmise tagamiseks.“

Seletuskirja leheküljel 6 ei anta normi sõnastuse osas mingisugust sisulist, täpsustavat selgitust, milliste nõuetega on tegemist ning miks on esitatud niivõrd üldine sõnastus.

Seletuskirjas märgitakse, et Keskkonnaameti pädevus ja volitused tulenevad metaaniheite määrusest ja keskkonnajärelevalve seadusest. Paragrahvi 14¹ lõikega 3 nähakse ette, et ametil on õigus teha ettekirjutusi rikkumiste kõrvaldamiseks ning kohustus avalikustada määruse ja seaduse alusel tehtud otsused ja ettekirjutused oma veebilehel.

Kus täpsemalt on see pädevus kirjas metaaniheite määruises? Millistes sätetes keskkonnajärelevalve seaduses? Palume seletuskirja täpsustada.

5. **Eelnõu § 1 punkt 5** – sättega antakse Keskkonnaametile õigus teha EL määrusest tulenevate nõuete täitmise tagamiseks ettekirjutusi. Juhime tähelepanu, et ettekirjutus on riikliku järelevalve üldmeede, mida saab korrakaitseorgan kohaldada vahetult korrakaitseaduse alusel ning milleks ei ole vaja näha eriseaduses ette eraldi alust.

Palume kaaluda listava sätte vajalikkust.

6. **Eelnõu § 1 punkt 6** – MGS § 38² muutmine. Seletuskirja leheküljel 4 tuuakse välja:

*„Punktiga 6 (§ 38²) sätestatakse, et MGS §-is 38¹ lõikes 3 nimetatud ettekirjutuse täitmata jätmise korral võib Keskkonnaamet rakendada sunniraha ja asendustäitmist juhul, kui ettekirjutust ei täideta. Muudatusega eristatakse kahe järelevalveorgani pädevus. Lõikega 2 nähakse ette füüsilisele ja juriidilise isikule määratava sunniraha maksimummäär. **Sunniraha määr on rakendatud sarnaselt finantsvaldkonna õigusaktides sätestatuga, nii et füüsilisele isikule saab sunniraha määrata kuni 5000 eurot ning juriidilisele isikule kuni 100 000 eurot.**“*

Palume täiendavalt seletuskirjas selgitada, miks on sunniraha määr rakendamisel eeskujuks võetud finantsvaldkonna õigusaktid. Millised õigusaktid? Sama küsimus ja täiendava selgituse vajadus on ka seletuskirja leheküljel 7 esitatud teksti osas, mis käsitleb SeOS § 15¹ kehtestamist.

7. **Eelnõu § 1 punkt 7** – esineb probleem füüsilisele isikule kohaldatava sunniraha määraga. Kui võrrelda sunniraha määratavate karistusmääradega §-des 44⁸–44¹⁰, siis selgub, et haldusjärelevalve raames kohaldatav sunniraha maksimaalmäär on palju kõrgem kui väärteto eest ettenähtud karistus. Sunniraha võib olla kuni 5000 eurot füüsilise isiku puhul, samas kui väärtetokaristuse maksimaalne määr on füüsilisel isikul 2400 eurot.

Üldiselt kehtib põhimõte, et väärtetokaristus kui *ultima ratio* vahend on kõige karmim, mitte vastupidi. Äärmisel juhul saab vastuvõetavaks pidada olukorda, kus sunniraha määr on võrdne rahatrahvi omaga, aga mitte kõrgem.

8. Seletuskirjas (lk 5) on märgitud: *„Paragrahvi 44⁸ alusel kehtestatakse trahvid Keskkonnaametile või sõltumatule kontrollijale abi osutamata jätmise eest. Metaaniheite määruse artiklis 12 sätestatakse metaaniheitearuandele ja selle koosseisu kuuluvale sama määruse artikli 8 lõike 4 kohasele kontrolliaruandele kehtivad nõuded.“*

Palume seletuskirjas täiendavalt välja tuua, milliste nõuetega on tegemist.

Samal leheküljel on kirjutatud järgmist:

„Paragrahviga 44⁹ kehtestatakse trahvid teabe esitamisega seotud nõuete rikkumise eest. Metaaniheite määrase artikli 27 lõikes 1, artikli 28 lõigetes 1 ja 2 ning IX lisas on sätestatud nõuded gaasi impordiga tegelevate ettevõtjate esitatavale teabele.“

Ka siin palume täiendavalt lahti kirjutada, selgitada, milliste nõuetega on tegemist. Kas kindlasti on välistatud tulemise saavutamine järelvalve käigus rakendatava ettekirjutuse ning sunnirahaga?

Veel samal leheküljel:

„Sätete eesmärk on tagada eelkõige järelvalve- ja kontrollitoimingute tõhusus ning vältida tahtlikku järelvalvetegevuse takistamist, mida käsitleb karistusseadustiku § 279, kuid täpsustada ka koosseisu, mis puudutab passiivsust ehk abi osutamata jätmist.“

Mida selle lausega tahetakse öelda? Kui meil on juba olemas karistusseadustiku (KarS) § 279, miks luuakse eraldi säte eriseadusesse? Palume seletuskirja täiendada.

9. **Eelnõu § 2 punktiga 2 täiendatakse seadust §-ga 14¹ (riiklik järelvalve metaaniheite vähendamise üle energeetikasektoris).** Lõike 2 kohaselt on Keskkonnaametil Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrmuses (EL) 2024/1787 sätestatud nõuete täitmise üle järelvalve teostamisel kõik määrmuses ja käesolevas seaduses sätestatud õigused. **Keskkonnaamet avalikustab teabe määrmuses sätestatud kohustuse rikkumise eest määratud karistuse kohta oma veebilehel sama määrmuse artikli 33 punkti 8 kohaselt.**

Seletuskirja leheküljel 6 märgitakse, et nähakse § 14¹ lõike 2 teise lausega Keskkonnaametile ette kohustus avalikustada metaaniheite määrmuses sätestatud kohustuse rikkumise eest määratud karistuse kohta teave Keskkonnaameti veebilehel sama määrmuse artikli 33 punkti 8 kohaselt.

Palume kindlasti täiendavalt selgitada, kas selle teabe all peetakse silmas jõustunud või jõustumata otsusega määratud karistust? Samuti tuleb välja tuua, kui kaua see teave veebilehel on üleväl, millal see kustutatakse? Kas see kustutamine ei pea olema seaduses reguleeritud?

10. **Eelnõu § 2 punkt 2** – täpselt sama sisuga säte lisatakse MGS-i. Seega jääb arusaamatuks, miks säte ka SeOS-is vajalik on. Palume seletuskirjas sätte vajalikkust põhjendada.
11. **Eelnõu § 2 punkt 3** – Keskkonnaametile riikliku järelvalve erimeetme valikul tuleb lähtuda konkreetsetest Keskkonnaameti vajadustest, samuti tuleb iga erimeetme vajadust seletuskirjas põhjendada. Kuna järelvalve materiaalõiguslikuks aluseks on nii SeOS-i kui ka MGS-i puhul sama EL määrmus, jääb arusaamatuks, miks erinevad valitud erimeetmed oluliselt.

Palume erimeetme sätte veelkord põhjalikult läbi kaaluda ja näha Keskkonnaametile ette vaid need erimeetmed, mida amet riikliku järelvalve tegemiseks realselt vajab.

12. **Eelnõu § 2 punkt 4.** Seadust täiendatakse §-ga 15¹ järgmises sõnastuses:

„§ 15¹. Sunniraha määr

Paragrahvi 14¹ lõikes 3 nimetatud ettekirjutuse täitmata jätmise korral võib Keskkonnaamet rakendada asendustäitmist või sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär füüsilisele isikule on 5000 eurot ja juriidilisele isikule 100 000 eurot.“

Siin on järgmine probleem. Kui võrrelda sunniraha määra kavandatavate karistusmääradega §-des 17¹–17⁸, siis selgub, et haldusjärelvalve raames kohaldatav sunniraha maksimaalmäär on palju kõrgem kui väärteo eest ettenähtud karistus. Sunniraha võib olla kuni 5000 eurot

füüsilise isiku puhul, samas kui väärteokaristuse maksimaalne määr on füüsilisel isikul 2400 eurot.

Väärteokaristus võrreldes sunnirahaga on kui *ultima ratio* vahend on rangem, mitte vastupidi. Äärmisel juhul saab vastuvõetavaks pidada olukorda, kus sunniraha määr on võrdne rahatrahvi määraga, aga mitte kõrgem.

Kuidas on ülejäänud ettekirjutuste ja sunnirahaga? Kas seaduses ongi kavandatud vaid § 14¹ lõike 3 puhul sunniraha rakendada ning ülejäänud tegevuste puhul ettekirjutusi ei tehta, sunniraha ei rakendata?

Seletuskirjas märgitakse, et punktiga 4 sätestatakse asendustäitmise ja sunniraha rakendamise kord ja ülemmäärad juhuks, kui Keskkonnaameti ettekirjutusi ei täideta. Uue paragrahviga nähakse ette füüsilisele ja juriidilise isikule määratava sunniraha maksimummäär. **Sunniraha määrad on rakendatud sarnaselt finantsvaldkonna õigusaktides sätestatuga**, nii et füüsilisele isikule saab sunniraha määrata kuni 5000 eurot ning juriidilisele isikule kuni 100 000 eurot.

Ei ole täpne rääkida rakendamisest, kui vastav norm alles luuakse. Seletuskirja sõnastust tuleks täpsustada. Palume välja tuua, milliseid finantsvaldkonna õigusakte silmas peetakse.

- 13. Eelnõu § 2 punkt 5** – kavandatud SeOS § 17¹. Palume seletuskirjas välja tuua, mida kujutab endast kontrolliaruannete määrus. Kas tööpoolest koostatakse määrus, ei koostata kokkuvõtet, protokolli vms?
- 14. Eelnõu § 2 punkt 5** – kavandatud SeOS § 17². Palume seletuskirjas selgitada, kas sätte kontekstis on oluline üksnes esitamata jätmise aspekt. Kui esitada valeandmeid, mittetäielikke andmeid jms, kas siis see ei ole probleem?
- 15. Eelnõu § 2 punkt 5** – kavandatud SeOS § 17³ (abi osutamata jätmise järelevalve- ja kontrollitegevusel). Palume seletuskirjas selgitada, milles see abi seisneb. Millal tekib oht, et isikule kohaldatakse väärteokaristust? Kus on see kohustus, millises artiklis see täpsemalt kirjas on? Kas kõik artiklid on hõlmatud? Hetkel on tegemist laia ja ebamäärase sõnastusega, terve metaaniheite määrus on hõlmatud.

Seletuskirja leheküljel 8 mainitakse vaid seda, et § 17³ näeb ette trahvi Keskkonnaametile või sõltumatule kontrollijale abi osutamata jätmise eest. Metaaniheite määruse nõuete täitmise üle kontrolli, järelevalve- ja kontrollitoiminguid teostavatele asutustele abi, mida on vaja nende ülesannete täitmiseks kooskõlas metaaniheite määrusega, osutamata jätmise eest karistatakse rahatrahviga.

- 16. Eelnõu § 2 punkt 5 (lekete tuvastamise ja kõrvaldamise nõude rikkumine).** Seletuskirja kohaselt kehtestatakse §-ga 17⁴ trahv lekete tuvastamise ja kõrvaldamise programmi esitamata jätmise lekete tuvastamise ja kõrvaldamise uuringu tegemata jätmise, inspekteerimisaruandes kirjeldatud meetmete kohaldamata jätmise ning lekete tuvastamise ja kõrvaldamise ning komponentide jälgimise ja asendamise nõuete täitmata jätmise eest. Metaaniheite määruse artikli 14 lõikes 1 kirjeldatakse lekete tuvastamise ja kõrvaldamise programmile kehtivaid nõudeid, sama artikli lõigetes 2, 5 ja 6 täpsustatakse lekete tuvastamise ja kõrvaldamise uuringule kehtivaid nõudeid ning lõigetes 8–13 sätestatakse lekete tuvastamise ja kõrvaldamise ning komponentide jälgimise ja asendamise nõuded. Metaaniheite määruse artikli 6 lõiked 5 ja 6 näevad ette inspekteerimisaruandele kohaldatavad nõuded.

Palume konkreetsemalt välja tuua, näitlikustada, milliste nõuetega on tegemist.

- 17. Seletuskirja leheküljel 9 kirjutatakse järgmist:**

„Sealjuures on oluline tähele panna, et määruse sisu erineb karistusseadustiku §-st 279.“

Mida tuleb siis tähele panna? Milles seisneb erisus? Mis määrusest räägitakse? Kui tegemist on nn „metaaniheite määrusega“, siis tuleks seda ka niiviisi tähistada.

- 18. SeOS-i ilmub uus termin „atmosfääri laskmine“ alles vastutuse sätetes (§-d 17⁵, 17⁷, 17⁸).** See ei ole vastuvõetav. Termin tuleb lahti seletada ka seaduses eespool esimestes paragrahvides. Kehtivas seaduses on § 3, mis annab seaduses kehtivad terminid. Praegu on tekitatud olukord, kus isikud saavad teada sellest, et atmosfääri laskmine on karistatav tegevus, alles vastutuse sättest. Olukord peab olema vastupidine, et isikul on võimalik aru saada, seaduse esimestest paragrahvidest lugeda, mis on keelatud tegevus juba eelnevalt ning seeläbi õigusvastasest tegevusest hoiduda.

Kui seletuskirja sissejuhatuses räägitakse metaaniheitest, siis oleks loomulik, kui ka tekstis kasutatakse ka „metaaniheite atmosfääri laskmine“. Vastasel korral võib igasuguseid aineid atmosfääri lasta. Ka eelnõus endas on kavandatud seaduse §-s 14¹ kasutusele võtta sõna „metaaniheide“, ei räägita lihtsalt „atmosfääri laskmisest“.

- 19.** Eelnõu seletuskirja koostajate poolt välja pakutud halduskoormuse vähendamise meede koormuse tasakaalustamiseks ei ole tõenäoliselt sobilik (viidatud on revisjoni tulemusena kehtetuks tunnistatud määrusele, millel aga reaalsel mõju halduskoormuse vähendamisele ei paista olevat).
- 20.** Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse relemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisad:

1. Eelnõu fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega
2. Seletuskirja fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Markus Ühtigi 51914873
Markus.Yhtigi@justdigi.ee

Einar Hillep
Mari Käbi
Helen Uustalu
Joel Kook